

GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI KULTÚRA

9–10. évfolyam

A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. tanterv a NAT gazdasági és pénzügyi neveléssel, valamint a kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia fejlesztésével kapcsolatos célkitűzéseinek megvalósítását szolgálja, épít a Technika, életvitel és gyakorlat, valamint a Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tanterv vonatkozó részeire. Önálló tanterv, de erősíti a Vállalkozzunk! II. választható kerettanterv megvalósítását.

A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. tantárgy célja, hogy az általános műveltség szintjén megjelenő gazdálkodási és pénzügyi ismereteket és a kapcsolódó sajátos kompetenciákat fejlessze, ezek segítségével járuljon hozzá a tanulók személyiségének fejlődéséhez és aktív, tudatos, felkészült állampolgárrá válásukhoz. A gazdaság és pénz világának ismerete nélkülözhetetlen a tanulók sikeres társadalmi, gazdasági szerepvállalásához, felnőtt életük eredményességét biztosító gazdasági jellegű döntések meghozatalához, a változó környezethez való alkalmazkodási készségük formálásához, korunk súlyos problémáira választ kereső felelős magatartásukhoz.

A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. c. tantárgy jelenlévő tartalma és gazdag módszertana közvetlenül szolgálja a középiskolai nevelés általános célját: a társadalmi, gazdasági, technikai változások követésére, ahhoz adaptív módon alkalmazkodó cselekvésre képes, az élethosszig tartó tanulásra nyitott, művelt, igényes, jogkövető állampolgárrá nevelést.

A tantárgy tartalma hozzájárul a NAT kiemelt fejlesztési területek nevelési céljainak megvalósításához: szemléletében érvényesíti és sajátos eszközeivel támogatja azokat. Tudatosítja, hogy értékteremtő munka nélkül nincs jólét, és valamennyi társadalmi tevékenységnek feltétele a gazdaság kiegyensúlyozott működése.

A tantárgy tudatosan képviseli az etikus gazdasági gondolkodás, magatartás és döntések normáját. A gazdasági kultúra értékeinek megmutatásával hozzájárul a tágabb értelemben vett nemzeti kultúra megbecsüléséhez. Széleskörűen fejleszti az aktív állampolgári magatartást, támogatja annak felismerését, hogy az egyéni sikerek és a közösség, az ország egészének eredményessége hosszú távon összefüggnek, elválaszthatatlanok.

A gazdasági szerepek, a szerepekből adódó érdekkülönbségek és ezek egyeztetésének megismerésén, gyakorlásán keresztül hozzájárul az önismeret és társas kultúra fejlesztéséhez is. Gazdasági oldalról alapozza meg a családi életre nevelést, a felelős háztartási döntések meghozatalát, a hosszú távú gondolkodást és gondoskodást. Megmutatja a gazdasági szerepekben rejlő társadalmi szolidaritás és önkéntesség mintáit, gyakorlati lehetőségeit.

Tudatosítja az erőforrások szűkösségének problémáját és ezzel összefüggésben a gazdasági döntések fenntarthatósággal és környezettudatossággal való kapcsolatát, támogatja az értéktudatos, felelős gazdálkodói magatartás képviselését.

A tantárgy tárgykörébe tartozó felnőtt szerepek segítségével hozzájárul a pályaorientáció gazdagításához, közvetlen segítséget nyújt a munkapiacra lépéshez, alkalmazott módszereivel (döntési játékok) biztosítja a hierarchiában történő munkavégzés, a vezetői, együttműködési készség és versengő magatartás megélését, problémáinak kezelését.

A tantárgy számtalan lehetőséget kínál a médiatudatosságra neveléshez, hiszen hosszú távon a gazdasági szereplők csak helyesen értékelt információk birtokában hozhatnak eredményes döntéseket, akár fogyasztóként, vállalkozóként, befektetőként, állami tisztviselőként stb. teszik ezeket. A változó gazdasági környezetben való eligazodáshoz nélkülözhetetlenek a hagyományos és modern médiumok információforrásként való kezelése, kritikai értékelése.

A tantárgy jelenlívősége az ismeretek közvetlen alkalmazási lehetőségét kínálja, életszerűségével erősíti a spontán tanulási motivációt. Alkalmazott eszközei segítik a megismerés, tanulás aktív formáit: projektek alkalmazását, modellek alkotását, döntési helyzetekből történő tanulást, a változásokhoz igazodó adaptív magatartás gyakorlását. Vitákban, szerepek megélésén keresztül differenciált megközelítést, értékelést, érvelést fejleszt. A gazdasági és pénzügyi kultúra tárgykörébe tartozó problémák természetükből adódóan a divergens problémamegoldás módszerét igénylik, a döntések megalapozásához gyakran alkalmazzák, és ezzel fejlesztik a diákok

matematikai eszköztárát.

A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. c. tantárgy gyakorlatias szemlélete sokoldalúan és integratív módon járul hozzá a NAT-ban meghatározott kulcskompetenciák fejlesztéséhez. A tantárgy ismeretkörei, az alkalmazásukhoz szükséges készségek, képességek és attitűdök egységet alkotnak. A Gazdasági és pénzügyi kultúra II. mindenképp előtérbe a kezdeményezőképeség, vállalkozói kompetencia fejlesztését támogatja, hiszen a gazdasági szereplők alapvető közege a piac, amely folyamatos változásaival serkenti az újításra való beállítódást, a kockázatvállalást, az erőforrások felkutatását, alternatív felhasználását, célok kitűzését, a megvalósítás tervezését és a végrehajtás megszervezését, értékelését. A tantárgy alkalmazott módszerei (döntési szituációk, szerepjátékok stb.) a diákok számára a kompetencia közvetlen alkalmazási lehetőségét is megteremtik.

A tantárgy gazdasági oldalról alapozza meg a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését, hozzájárul a társadalmi-gazdasági folyamatok, változások megértéséhez, a személyes szerepvállalás tudatosításához, argumentumokkal támasztja alá a közjót szolgáló döntéseket.

A Gazdasági és pénzügyi kultúra c. tantárgy tanítása egyrészt integráló szerepet tölt be az általános iskola különböző tantárgyaiban szerzett részismeretek rendszerezése, kibővítése és magasabb szintre emelése terén, másrészt lehetőséget teremt olyan magatartásformák gyakorlására, amelyek a jelenben való eligazodáshoz nélkülözhetetlenek.

Erősíti és kibővíti a technika, életvitel és gyakorlat, valamint a földrajz e tárgykörbe tartozó ismereteit, nagyobb összefüggésekben és mélységben mutatja be a gazdaság működésének egészét. Részletesen elemzi az egyes gazdasági szereplők (háztartások, vállalatok, állam, pénzügyi közvetítők) gazdaságban betöltött szerepét, erőforrásokkal való gazdálkodását, döntéseik motivációját, a szereplők egymásra hatását, döntéseik összefüggésrendszerét. Mindezekkel hozzájárul a diákok ésszerű gazdálkodási képességének kialakulásához, az értékteremtő munka jelentőségének felismeréséhez, az erőforrásokkal, pénzzel való egyéni/háztartási és társadalmi szintű felelős gazdálkodáshoz, a gazdálkodás pénzügyi, elszámolási (költség, haszon) összefüggéseinek megismeréséhez, az öngondoskodás mibenlétének, a jövőről való felelős gondolkodás alternatíváinak megismeréséhez.

Tevékenykedtető módszereket alkalmaz: a szereplők konkrét problémáiból kiinduló döntésekre koncentrálnak, a konkrét esetekben megmutatva az általános összefüggéseket. Alkalmazza a modellben történő gondolkodást. Bővíti a szakmai szóincset: részben a megértés (passzív szóincset), részben az aktív alkalmazás szintjén.

Gazdasági folyamatok, összefüggések megjelenítéséhez, elemzéséhez, döntések alátámasztásához alkalmazza a matematika eszköztárát (kamat, kamatos kamat, függvények, grafikonok, viszonyszámok, ráták), a digitális technikát, az internetet.

A tanulók értékelése

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok;
- órai munka
- szóbeli felelet
- otthoni munka (feladatok megoldása, gyűjtőmunka, megfigyelés);
- csoportmunka
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A pénzügyi ismeretek tantárgy tanításához a tanulók életkori sajátosságait figyelembe vevő, a szaknyelv használatát az adott életkornak megfelelően alkalmazó taneszközök, tankönyvek közül lehetőleg olyanokat kell használni, amelyek lehetővé teszik a sokoldalú képességfejlesztésre, tartalmukban korszerűek és tananyagstruktúrában a tanulói ismeretszerzés sajátosságaihoz illeszkednek, ezért a tananyag eredményesebb elsajátítását teszik lehetővé.

A taneszköz kiválasztásánál érdemes előnyben részesíteni az alábbi jellemzőket, ha azok értelmezhetők az adott taneszközzel:

- tantervi megfelelés
- feladatokban gazdag,
- az egyéni haladást jól szolgáló, differenciált tanulást-tanítást támogató,
- az önálló tanulásra ösztönző, azt lehetővé tevő, tehát a tanulásirányítást jól megvalósító,
- legyen motiváló hatású, például matematikatörténeti kitekintés, utalás más tantárgyak tartalmára,
- tanultakat rendszerező és jól strukturált,
- tipográfiaiailag jól szerkesztett (pl. ábrák, kiemelések), didaktikailag jól felépített tankönyveket, esztétikus legyen
- segédanyagok (tanári kézikönyv, feladatlapok, stb) megléte
- tankönyvcsalád
- előzetes kipróbálás pozitív tapasztalatai
- gyermeklélektani szempontok
- kiadó által nyújtott kedvezmények
- ár
- szállítás megbízhatósága

A www.penziskola.hu honlapon található POP törzsanyag megfelelő interaktív tankönyv.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Bevezetés a piacgazdaságba		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A döntések mérlegelésének képessége, előnyök-hátrányok felismerése, a modellben történő gondolkodás képessége. A történelemben megismert különböző gazdasági, elosztási rendszerek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak felismertetése, hogy mindenkinek szembe kell néznie a szűkösség problémájával és a folytonos döntések meghozatala kényszerével, azaz a gazdálkodás mibenlétének tudatosítása.</p> <p>A döntésképeség fejlesztése a nyert haszon – feláldozott haszon fogalmának alkalmazásával.</p> <p>Különböző elosztási rendszerek megismerésével, értékelésével az emberiség által a múltban és jelenben alkalmazott gazdasági rendszerek azonosítása, a jelenbeli piacgazdaság sajátosságainak megismertetése.</p> <p>Az absztrakciós és modellalkotási képesség fejlesztése: a piac modelljének megalkotásával változások elemzése a piacon; a gazdaság bonyolult, szövevényes kapcsolatrendszerének összefoglalása a főbb szereplők és kapcsolatuk egyszerűsített modelljével. A saját sokoldalú gazdasági szerep tudatosításával az önismeret fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Mit jelent gazdálkodni</i> A gazdálkodás mint a közgazdaságtan alapproblémájának megoldása, alapfogalmak, a helyes gazdasági döntés kritériuma.</p> <p><i>Az árak és a pénz világában élünk</i> Elosztási rendszerek, a piacgazdaság sajátosságai, alapfogalmai. A piaci mechanizmus működése.</p> <p><i>Szereplők és kapcsolatok a piacgazdaságban</i> Egy diák gazdasági szerepei, a piacgazdaság modelljét alkotó szereplők és kapcsolatrendszerük.</p>	<p>Konkrét döntések elemzése a nyert haszon, feláldozott haszon szempontjából.</p> <p>A sokféle ismert erőforrás közgazdaságtudományi rendszerezése, a tudományos gondolkodás eszközeinek tudatosítása.</p> <p>Esetjáték: a szűkösség modellezése alapján elosztási típusok kitalálása (egyenlőségi elvre épülő, központi, hagyományokon nyugvó, erőszakon alapuló, piaci alapokon nyugvó elosztás).</p> <p>Saját vélemény megfogalmazása az egyes elosztási típusok előnyének és hátrányának értékelésekor.</p> <p>Modellalkotás mint a megismerés eszközének alkalmazása (piac, piacgazdaság modelljének megalkotása).</p> <p>Összefüggések, törvényszerűségek megállapítása a piac modelljében. A marketing piaci szerepének felismerése.</p> <p>A piaci mechanizmus (kereslet és kínálat egymásra hatásának) alkalmazása egy döntési játék segítségével.</p> <p>A homo economicus jelentésének felismerése.</p>	<p><i>Földrajz:</i> természeti erőforrások, társadalmi erőforrások, a piac működése.</p> <p><i>Fizika, kémia:</i> modellek mint a megismerés eszközei.</p> <p><i>Etika:</i> döntéseink hatása másokra, gazdagok, szegények, adomány.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző gazdasági rendszerek, a piacgazdaság.</p>	
Kulcsfogalmak	Döntés, gazdálkodás, szükséglet, termék, szolgáltatás, erőforrás/termelési		

/ fogalmak	tényező, szűkösség, jövedelem (munkabér, kamat, profit, bérleti díj, osztalék, járadék), termelő, fogyasztó, elosztási rendszer, piac, piacgazdaság, kereslet, kínálat, ár, piaci mechanizmus, háztartás, állam, külföld, pénzügyi közvetítő.
-------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A mindenható pénz		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<p>Árupénzek a korábbi történelmi korszakokban. Valuták, az euró ismerete, valutaváltás tapasztalata. Infláció a történelemben.</p> <p>Társadalmi, gazdasági változások hatásának árnyalt megközelítése.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pénzről szerzett korábbi ismeretek rendszerezése, a változások mozgatórugóinak, a mai pénz lényegének, funkcióinak megértetése.</p> <p>A különböző valutákról szerzett tapasztalatok rendszerezése fogalmi szinten.</p> <p>A devizapiaci változásoknak az árfolyamra és a szereplők döntéseire, saját életére gyakorolt hatásának felismertetése.</p> <p>A tapasztalatok rendszerezése az infláció mértékével, kiváltó okaival összefüggésben.</p> <p>Az infláció gazdasági szereplőkre gyakorolt hatásának egyre önállóbb értékelése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>A kaori kagylótól a bankkártyáig</i> Pénzkorszakok a történelemben. A modern pénz lényege, a pénz- és banktörténet összefüggése.</p> <p><i>A pénz szerepe és funkciói</i></p> <p><i>Ahány ország, annyi bankjegy</i> Valuták, devizák és árfolyamok. Az euró mint az EU közös pénze.</p> <p><i>Az infláció fogalma, mérése, okai, hatásának értékelése</i></p>	<p>A pénzről szerzett korábbi ismeretek történelmi és logikai rendszerezése (tanár által adott szempontok alapján kiselőadás, vagy forrásfeldolgozás módszerével csoportban végzett munkával).</p> <p>A mindennapi pénzhasználatban rejlő pénzfunkciók tudatosítása, rendszerezése konkrét esetekből kiindulva (a konkrétban az általános megjelenése).</p> <p>A valuta és deviza eltérő fogalmának gyakorlati jelentősége, a devizapiaci mozgások, a le- és felértékelődés hatásának elemzése konkrét gazdasági szerepekben. A hatások számításokkal történő alátámasztása. Internetes tájékozódás az aktuális devizapiaci információkról, az euró árfolyamáról.</p> <p>Az infláció hatásának, következményeinek differenciált értékelése (konkrét esetekben).</p>	<p><i>Földrajz:</i> nemzeti és közös valuták, valutaváltás, árfolyamok; az EU és országcsoportjai.</p> <p><i>Matematika:</i> valutaváltással kapcsolatos számítási feladatok.</p> <p><i>Etika:</i> egy esemény ellentmondásos hatásai.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző pénzformák, példák hiperinflációs időszakokra.</p>	
Kulcsfogalmak / fogalmak	<p>Árupénz, munkamegosztás, aranypénz korszaka, pénzhelyettesítő, bankjegy, váltópénz, modern pénz, jegybank, pénzteremtés, készpénz, számlapénz, pénzfunkció (csereeszköz, elszámolási eszköz, fizetési eszköz, felhalmozási eszköz), nemzetközi pénz, valuta, deviza, euró, devizapiac, árfolyam, spekuláció, infláció, inflációs ráta, hiperinfláció, keresleti infláció, költséginfláció.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A háztartások		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A családi gazdálkodás fogalmának ismerete, saját tapasztalatok mozgósításának képessége.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A család és háztartás fogalmának megkülönböztetése, a bevételek és kiadások háztartás-statisztikai rendszerezése.</p> <p>Annak tudatosítása, hogy a költségvetés-készítés eszköze az erőforrásokkal való tudatos gazdálkodásnak, az ésszerű döntéshozatalnak.</p> <p>A tudatos fogyasztói magatartás erősítése: a fenntarthatóság értelmezései és döntésekben történő megjelenítése a háztartás vásárlói és fogyasztói szokásaiban, pénzügyi tervezésében.</p> <p>A kapcsolat felismeretése a rövid és hosszú távú bevételek és kiadások között, ezzel összefüggésben a megtakarítás és a hitelfelvétel értelmezése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Bevételek-kiadások</i> Munkavégzéshez kapcsolódó, tulajdonból származó jövedelmek, társadalmi transferek, egyéb jövedelmek. A folyó kiadások csoportjai, beruházások.</p> <p><i>Hitelek-megtakarítások</i> A hitelfelvétel oka, célja, költségei. A megtakarítások motívumai, szempontjai. A pénzügyi közvetítők szerepe a megtakarítások és hitelfelvétel összefüggésében.</p> <p><i>Fizetési technikák</i> A bankszámlák előnyei, típusai, a fizetési forgalom fajtái.</p>	<p>Aktuális magyar háztartás-statisztikai adatok alapján fogalmak és tapasztalatok rendszerezése, összevetése.</p> <p>Háztartási költségvetési sémák segítségével „modellcsaládok” esetének feldolgozása csoportban, a tapasztalatok megosztása és megvitatása. (Különböző gazdasági helyzetű, eltérő jövedelmű családok modellezése alapján a szegénység, gazdagság, rászorultság, szolidaritás értelmezése.)</p> <p>A „modellcsaládok” életében generált változások segítségével a hitelfelvétel és a megtakarítás, valamint a befektetés szempontjainak, feltételeinek, kockázatának egyszerű megközelítése, elemzése.</p> <p>Kamatszámítás alapján betéti megtakarítások értékelése.</p> <p>Kérdőíves felmérés segítségével a tanulók családjai fizetési szokásainak, bankhasználatának bemutatása, a felmerülő fogalmak értelmezése.</p>	<p><i>Földrajz:</i> fogyasztási szokások változása, okok, következmények.</p> <p><i>Matematika:</i> kamatszámítás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a háztartás mint gazdasági formáció.</p>	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Költségvetés, munkajövedelem, társadalmi juttatás, méltányosság, adomány, jövedelem-újraelosztás, megtakarítás, öngondoskodás, hozam, biztonság, kamat, kamatláb, kamatos kamat, EBKM, hitelszerződés, THM, hitelfajta, készpénzkímélő fizetés, bankszámla, folyószámla, megtakarítási számla, hitelszámla, átutalás, csoportos beszédési megbízás, internetbank.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A vállalatok	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Korábbi vállalatlátogatás tapasztalatai, a nemzetgazdasági ágak termelői. Vállalatok a piacgazdaság modelljében, illetve az iskola környezetében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A termelés és szükségletek kölcsönhatását, összefüggését, jólétünk alapját biztosító vállalatok lényegének megértetése.</p> <p>A folyamatosan változó környezet, a vállalati innováció és kockázat összefüggésének belátása.</p> <p>A vállalkozó és az alkalmazott közötti lényeges különbségek tudatosításán keresztül az önismeret fejlesztése.</p> <p>Annak felismertetése, hogy a gazdasági szereplők megtakarításainak és a vállalatok forrásigényének sikeres összekapcsolását egy jól működő pénzügyi közvetítőrendszer biztosítja.</p> <p>Annak felismertetése, hogy az idegen forrás bevonásának követelménye a jövedelmezően felhasznált hitel.</p> <p>A kritikai gondolkodás, az elemzőképesség fejlesztése.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Pénz vagy tőke?</i> Az üzleti vállalkozások jelentősége, lényegi jellemzői. A vállalat mint befektetés.</p> <p><i>A garázscégtől a multinacionális nagyvállalatig</i> A vállalkozások saját és idegen forrásai. A megtakarítások és a vállalatok tőkeigénye. A pénzügyi közvetítők. A vállalkozási formák és lényeges különbségeik.</p> <p><i>A vállalkozások piaci helyzete és a verseny</i> Versenyhelyzet, oligopóliumok, monopóliumok. Versenyszabályozás Magyarországon.</p>	<p>A vállalatok mint a nemzetgazdaság alappillérei. (Honnan származik, amit fogyasztunk?) A vállalkozó személyének és az üzleti vállalkozás jellemzőinek elemzése, szűkebb, tágabb környezetének modellezése egy konkrét, a tanulók által ismert vállalkozáson keresztül. A „környezeti” változások és a lehetséges vállalati „válaszok” csoportokban történő megvitatása.</p> <p>Külső források bevonásának szimulálása különböző vállalati helyzetekben, a döntési motívumok mérlegelése.</p> <p>A korlátolt és korlátlan felelősség, valamint az egyetemleges felelősség megértésén keresztül a leggyakoribb vállalkozási formák közötti különbségek megértése, a megismertek alkalmazása vállalkozások esetében.</p> <p>A piacformák és a vállalatok helyzetének összefüggése néhány ismert vállalkozás helyzetében. A verseny előnyeinek és ellentmondásainak összegyűjtése, megvitatása. Esettanulmány: egy versenyhivatali döntés értelmezése.</p>	<p><i>Földrajz:</i> magyar termékek, termelők, hungarikumok, transznacionális vállalatok, működő és pénztőke.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fogyasztóvédelem.</p>

Kulcsfogalmak / fogalmak	Vásárlói igény, profit, kockázatvállalás, termelési tényező, folyó kiadás, beruházás, versenytárs, szállító, vevő, állam/önkormányzat, egyéb partner, nemzetgazdaság, kultúra, hagyomány, technikai környezet, természeti környezet, világgazdaság, információ, saját forrás, idegen forrás, pénzügyi közvetítő, korlátlan és korlátolt felelősség, egyetemleges felelősség, jogi személy, bt., kkt., kft., rt., egyéni vállalkozás.
---------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az állam	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az állam történelmileg megismert funkciói. Az állam és az önkormányzatok mindennapjainkban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak megértetése, hogy milyen gazdasági, társadalmi problémák kényszerítették ki az állam aktív szerepvállalását a gazdaságban.</p> <p>Annak felismertetése, hogy az állam gazdasági szerepét jól tükrözi az államháztartás, illetve költségvetés bevételi és kiadási oldala. Párhuzam felismertetése a háztartások felelős gazdálkodása és az állam gazdálkodása között.</p> <p>Annak beláttatása, hogy közös a felelősség és érdek a jól gazdálkodó állam működésének elérésében, ennek révén a felelősségtudat erősítése.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az állam mint gazdasági szereplő</i> Az állam fogalma, feladatkörei napjainkban. Az államháztartás.</p> <p><i>Az állam pénztárcája</i> Bevételek, adók. Kiadások: vásárlások, transzferek. Az állami eladósodás problémái.</p> <p><i>Hogyan és miért adózunk?</i> Az adók szerepe, fajtái. A fiskális politika. A potyautas magatartás problémái.</p>	<p>Saját életünkben megélt példákon keresztül az állam/önkormányzat fogalmának és szerepének tisztázása.</p> <p>Vita: kell-e állam az életünkben, a gazdaságban? (Érvek gyűjtése egy disputához.)</p> <p>Az állam bevételeinek és kiadásaink mérlegszerű bemutatása.</p> <p>Egy helyi önkormányzat költségvetési tárgyalásán keresztül a bevételek, kiadások tartalmának, egyensúlyba hozásának dilemmáját megtapasztalni (szituációs játék vagy látogatás).</p> <p>Milyen adó fizetésében veszünk részt? – gyűjtés, tudatosítás, számolás, elemzés.</p> <p>Néhány adófajta példáján keresztül a gazdaságpolitikai lehetőségek érzékelése.</p> <p>Kötelességek és jogok kapcsolata az adófizetés és a felhasználás ellenőrzésében.</p>	<p><i>Földrajz:</i> eladósodás a világban.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> adózás, az adórendszer.</p> <p><i>Etika:</i> egyén és közösség egymásrautaltsága, az egyén felelőssége.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az állampolgári felelősség.</p>
Kulcsfogalmak / fogalmak	Állam, monopólium, externália, közjavak, stabilizáció, újraelosztás, tőkeallokáció, államháztartás, költségvetés, költségvetési politika, adó, állami vásárlás, transzfer, deficit, kincstárjegy, államkötvény, szja, áfa, tao, jövedéki adó, helyi adó, szociális hozzájárulási adó, adómorál, állampolgári felelősség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A pénzpiac mindenkit összeköt	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Bankok a történelemben, a családok életében, környezetünkben. A pénzpiacok, a tőzsde nemzetközi szerepe.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a gazdaság szereplőinek megtakarításait és forrásigényét a pénzügyi közvetítők hozzák összhangba. A modern bankrendszer főbb szereplőinek, a piacgazdaságban betöltött feladatainak megismertetése, a jegybanki függetlenség jelentőségének megértetése. Annak megértetése, hogy valamennyiünknek közvetlenül vagy közvetve köze van az értékpapírok és a tőkepiac, a tőzsde világához, amelyek a gazdasági vérkeringés nélkülözhetetlen eszközei. Átfogó kép kialakítása a pénzügyi közvetítés főbb szereplőiről, a háztartásokkal való lehetséges kapcsolatokról. A spekuláció gazdasági szerepének megértetése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Bankrendszer a mai gazdaságban</i> A bankrendszer fogalma, alaptípusai. A jegybank és a kereskedelmi bankok feladatai. <i>A tőkepiac és termékei</i> A tőkepiac fogalma, részvények, kötvények. A tőzsde szerepe és működése. <i>A pénzügyi közvetítők</i> A banki és nem banki pénzügyi közvetítők (intézményi befektetők, egyéb közvetítők: faktorházak, lízingcégek). A PSZÁF.	Megtakarítók és forrásigénylők a gazdaságban – szituációs játék (célja a pénzügyi közvetítés megismerése, szükségességének belátása). Internetes feladat: a jegybank és a kereskedelmi bankok feladatainak összegyűjtése, majd elemzése. Részvénykibocsátás, egy vállalkozás esettanulmánya. Egy aktuális kötvénykibocsátás gazdasági háttere. A chicagói tőzsde születése és a tőzsde fogalma. Gyűjtőmunka, kiselőadás a BÉT-ről. A háztartások kapcsolata a pénzügyi közvetítők világával (befektetési alapok, nyugdíjpénztárak, biztosítók, lízingcégek).	<i>Földrajz:</i> a monetáris világ intézményei. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> a családi megtakarítások lehetséges formái, pénzügyintézetek. <i>Etika:</i> egyén és közösség egymásrautaltsága, az egyén felelőssége. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> pénzügyintézetek.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Egy- és kétszintű bankrendszer, jegybank, kereskedelmi bank, monetáris politika, alapkamat, árstabilitás, likviditás, betéti és hitelügylet, értékpapír, hitelviszony, részesedési viszony, részvény, vagyonhányad, osztalék, szavazati jog, kötvény, árfolyam, befektetési jegyek, biztosító, befektetési alap, tőzsde, brókerház, faktorház, lízingcég, kockázat, hozam, PSZÁF.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életpályánk pénzügyi döntései	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A családok pénzügyi döntései, gazdálkodási tapasztalatai.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak beláttatása, hogy születésünktől halálunkig áthatják életünket a pénzügyi döntések, ezért fontos tisztában lenni a tipikus döntésekkel, információforrásokkal és a lehetséges segítő intézményekkel. Az előrelátás, mérlegelés, alternatívákban gondolkodás fejlesztése (saját pénzügyi elképzelések, tervek). Az információszerzés és -felhasználás önállóságának növelése.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Életpályaszakaszok és ezek pénzügyi összefüggései</i> Mikor és milyen döntések várnak ránk? <i>Információforrások és intézmények a háztartás gazdálkodásának szolgálatában</i> Bankok, biztosítók, nyugdíjpénztárak tőzsde, PSZÁF, civil szervezetek honlapjai, a fogyasztóvédelem intézményei.</p>	<p>Csoportmunka: egy-egy életkori szakaszban milyen pénzügyi döntések várnak rád? A gyűjtött anyag prezentálása, kiegészítése, megbeszélése. Intézménylátogatás/vendég a felvilágosítás szolgálatában (fogyasztóvédelem). Esettanulmányok a fogyasztóvédelem témaköréből. Célzott internetes tájékozódás különböző problémás helyzetek tisztázása céljából. A megoldások megbeszélése. Tájékoztató, felvilágosító kiadványok feldolgozása (MNB, banki ismertető...).</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A családok gazdálkodása. Fogyasztóvédelem. <i>Etika:</i> felelősség saját jövőnkért.</p>
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>Pénzügyi tervezés, megtakarítási számla, számlanyitás, bankkártya, diákhitel, rendszeres jövedelem, hitel (fogyasztási, lakással kapcsolatos), biztosítás, öngondoskodás, nyugdíj-előtakarékosság, ügyfélszolgálat, kalkulátor, PSZÁF, fogyasztóvédelem.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Bankszámláink – bankkártyáink</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Bankszámlatípusok, ezek családi használata, bankkártyákkal és egyéb fizetőkártyákkal kapcsolatos tapasztalatok, ismeretek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak megértetése, hogy a családi gazdálkodás, a fizetési szokások hogyan függenek össze a bankválasztással és a bankszámlacsomaggal, az igényelt szolgáltatásokkal, a bankkártya típusának kiválasztásával. A kritikai gondolkodás fejlesztése banki kínálatok összehasonlítása során. A biztonsági szabályok és jelentőségük megértetése.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Bankszámlanyitás</i> A várható használat és a megfelelő kínálat (banki számlacsomag, költségek) összehangba hozása. A döntés főbb lépései. <i>Mire használjuk a bankszámlánkat?</i></p>	<p>Látogatás egy bankfiókban (összegyűjtött előzetes kérdésekkel, egy számlanyitás esettanulmánya). Tájékozódás a lakóköznyezet banki szolgáltatásairól, bankszámlacsomagokról. Egy bankszámlaszerződés tartalma (ürlapkitöltés konkrét helyzetre)</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a családi pénzkezelés. <i>Informatika:</i> adatvédelem.</p>

<p>A készpénzfelvétel, átutalás, csoportos beszédés, bankszámlakivonat tartalma.</p> <p><i>E-banking</i> Telefon és internet a kényelem szolgáltatában. Technika és biztonság.</p> <p><i>Fizetés kártyával</i> Bankkártyák és egyéb kártyák (típusok, előnyök, költségek).</p>	<p>értelmezve).</p> <p>Egy bankszámlakivonat elemzése (pénzügyi partnerek, átutalások, inkasszók, költségek). Kapcsolat a munkáltatóval és a közüzemi szolgáltatókkal.</p> <p>Intelmek, avagy teendők a biztonságos bank- és kártyahasználathoz (gyűjtés, rendszerezés, „kiadványszerkesztés”).</p> <p>A kártyatípusok rendszerezése (pl. miniprojekt keretében).</p>	
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>Bankszámla, számlacsomag, szerződés, aláírásminta, ügyfél-azonosító, számlaszám, számlavezetési díj, kondíciós lista, tranzakciós díj, számlakivonat, pénzforgalom, átutalás, inkasszó, bankkártya, ATM, POS-terminál, betéti kártya, hitelkártya, terheléses kártya, üzleti vállalkozás kártyái, kiegészítő szerződés, e-banking, telefonos ügyintézés, SMS-szolgáltatás, biztonság, PIN-kód.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Az előre hozott vásárlások – háztartások hitelfelvétele</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Hitelfajták. Az eladósodás problémái környezetünkben. Kamatszámítás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A hitelezési folyamat sajátos szereplőinek, fogalmainak megértetése. Felkészítés a tárgyilagos és felelős hitelfelvételekre; számításokkal tudja alátámasztani egy hitelfelvétel megalapozottságát. Egy aláírt hitelszerződés felelősségének, az abból adódó kötelezettségek megértetése. A nem fizető adósokkal kapcsolatos szankciók, az adósságrendezés alapfogalmainak megismertetése.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Hitelkínálat – hitelfajták</i> Milyen családi/egyéni cél milyen hitellel lehet finanszírozni?</p> <p><i>Hitelkockázatok</i> Kamatváltás, devizaárfolyam-változás, jövedelemcsökkenés (munkanélküliség, betegség, halál).</p> <p><i>Hitelbiztosítékok</i> Jelzálog, zálog, kezesség.</p>	<p>Hiteltermékek rendszerezése a felhasználási cél, a lehetséges összeg, a futamidő és a hitelfeltételek (biztosítékok, kamat) szerint. Az alternatív megoldások elemzése.</p> <p>A hitelfelvételetről hozott döntés általános algoritmusának közös létrehozása. Kiemelve: a lehetséges kockázatok elemzése, ezek kezelése (esetmegbeszélés alapján stratégiaalkotás, -értékelés).</p> <p>Egy egyszerű hitelszerződés elemzése. (Kapcsolódó fogalmak értelmezése: adós,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a családi pénzkezelés.</p> <p><i>Földrajz:</i> eladósodás.</p>

<p><i>Hitelekhez kapcsolódó pénzügyi számítások</i></p> <p><i>Az eladósodás és problémái</i> Késedelmes fizetés, nem fizetés. Etikai és jogi következmények, KHR-lista. Adósságkezelés.</p>	<p>hitelező, kezes, jogok, kötelezettségek, THM, törlesztőrészlet, fizetési késedelem stb.)</p> <p>Kidolgozott egyszerű számítási feladaton keresztül a hiteltörlesztési módok fajtáinak bemutatása, az eltérések elemzése az adós különböző pénzügyi helyzete szerint. (Előnyök, hátrányok megállapítása.)</p> <p>Esettanulmányok az eladósodás és kezelésének témaköréből.</p> <p>Kiselőadás a diákhitel-konstrukciók által nyújtott lehetőségekről.</p>	
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>Folyószámlahitel, áruhitel, lakáshitel, gépjárműhitel, jelzáloghitel, hitel, kölcsön, zálog, jelzálog, kezesség, THM, kamat, törlesztőrészlet, futamidő, hiteltörlesztési mód (tőketörlesztés, kamat), egyösszegű, lineáris, annuitásos törlesztés, KHR, adósságspirál, teherbíró képesség, adósságrendezés.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A háztartások befektetései</p>		<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A takarékoság egyéni, családi céljai, fajtái, lehetséges megoldásai. Értékpapírok.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tartalék jelentőségének beláttatása a bizonytalan jövőben. Megtakarítási formák megismertetése a megtakarítási összeg, kockázat, likviditás, hozam, futamidő függvényében, a kapcsolódó fogalmak megértetése. Saját kockázattűrő képességének felismertetése. Döntések alátámasztása (pl. tudjon befektetéseket egyszerű számításokkal alátámasztani).</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Megtakarításból befektetés</i> Milyen családi/egyéni cél megvalósítását milyen megtakarítással lehet előkészíteni?</p> <p><i>Egyes befektetési típusok</i> Betét típusú befektetések és értékelésük. Az értékpapír-befektetések (részvény, kötvény, kockázat, intézményei). Egyéb befektetések. Befektetésvédelem.</p> <p><i>Befektetésekhez kapcsolódó pénzügyi számítások</i></p>	<p>Háztartások lehetséges befektetéseinek rendszerezése a befektetés formája, a lehetséges összeg, a futamidő, a hozam, a kockázat szerint. Az alternatív megoldások elemzése. A kockázatmegosztás stratégiája.</p> <p>A bankok által kínált betéttípusú befektetések fajtái és kamatozása (különbségek elemzése számítási feladatok segítségével). Az értékpapír típusú befektetések hozamának és kockázatának elemzése. A tőzsdézés lehetséges stratégiái és a kapcsolódó kockázatok, költségek elemzése. A tőzsdéjáték mint a befektetés egy módjának virtuális megélése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a családi pénzkezelés.</p> <p><i>Földrajz:</i> tőkepiac.</p> <p><i>Matematika:</i> sorozatok, kamatos kamat.</p>	

<p>A pénz időértéke, jelen- és jövőérték-számítás.</p>	<p>(Bekapcsolódás az évente meghirdetett tőzsdejátékok valamelyikébe.) A kockázattűrő képesség mint az önismeretünk része. Internetes tájékozódás a betét- és a befektetésvédelemről: OBA, BEVA, állampapír-befektetések biztonsága. Egyszerű számítási feladaton keresztül a befektetések értékelése a jelenérték és jövőérték segítségével. Egyszerű Cash flow készítése. Esettanulmányok a nem pénzügyi befektetésekről és a befektetési csalásokról.</p>	
<p>Kulcsfogalmak / fogalmak</p>	<p>Kockázat, hozam, likviditás, diverzifikálás, pénzügyi, nem pénzügyi befektetés, műkincspiac, látra szóló betét, határidős betét, kamatos kamat, sávós kamatozás, EBKM, OBA, állampapír, árfolyamkockázat, visszafizetési kockázat, befektetési szolgáltató, BEVA, a pénz időértéke, jelenérték, jövőérték, diszkontálás, nettó jelenérték, megtérülési ráta.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Az öngondoskodás egyéb formái</p>		<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Biztosítások a háztartásokban. Nyugdíjasok, betegek ellátása.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A biztosítások szerepének megértetése a családok, egyének bizonytalan jövőjében. Tájékozottság kialakítása a magyar nyugdíjrendszerről és a nyugdíjcélú előtakarékossági formákról. A felelős, hosszú távú gondolkodás erősítése.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Biztosítások</i> A biztosítások lényege: veszélyközösség, kockázatfelosztás, kármegosztás. A biztosítók mint kockázatokkal kereskedő vállalkozások. <i>Élet- és nem életbiztosítások</i> Egészség-, szakmai felelősségbiztosítás, utas-, lakás-, vagyonszámítás, életbiztosítások. <i>Nyugdíjas évek</i> Állami nyugdíjrendszer. Gondoskodás az állami nyugdíj kiegészítéséről.</p>	<p>Statisztikai gyűjtőmunka a családok által kötött biztosításokról. Mit tartalmaz a biztosítási szerződés? Egy konkrét szerződés elemzésével a kapcsolódó fogalmak tisztázása. Az életbiztosítások mint befektetési célú biztosítások elemzése. A biztosítóválasztás algoritmusának összeállítása a védendő terület alapján. Kiselőadás a magyar nyugdíjrendszerről. Lehetséges stratégiák az állami nyugdíj kiegészítésére: ötletgyűjtés, néhány forma értékelése, köztük a NYESZ és az önkéntes nyugdíjpénztári befizetés.</p>	<p><i>Matematika:</i> valószínűség-számítás.</p>	

	Internetes tájékozódás egy önkéntes nyugdíjpénztár honlapjáról.	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Kockázat, veszélyközösség, kockázatmegosztás, kármegosztás, biztosítási szerződés, kockázatelbírálás, biztosítási esemény, díjfizetés, értékkövetés, felelősségbiztosítás, befektetési egységhez kötött életbiztosítás, nyugdíj, életjáradék, társadalombiztosítás, felosztó-kirovó rendszer, szolgálati idő, önkéntes nyugdíjpénztár, tőkefedezeti elv, hozam, költség, NYESZ, adókedvezmény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pénzzel kapcsolatos tudnivalók angolul		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Döntések, megtakarítás, bankok, befektetések, fizetőeszközök.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eddigi ismeret felelevenítése angol nyelven.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Döntések, megtakarítás, bankok, befektetések, fizetőeszközök témakörök feldolgozása angol nyelven			

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló ismeri a szükségéből adódó gazdálkodási, döntési kényszert és értelmezni tudja saját életében és különböző gazdasági helyzetekben a nyert haszon, feláldozott haszon tartalmát.</p> <p>Érti a nemzetgazdaság szereplőinek (háztartások, vállalatok, állam, pénzügyi közvetítők) sajátos feladatait és kapcsolatrendszerüket, fel tudja sorolni saját gazdasági szerepeit.</p> <p>Konkrét helyzetben és általánosítva is értelmezni tudja a piac tényezőinek egymásra hatását és a piaci mechanizmus szerepét a gazdasági döntésekben. Tisztában van a gazdasági döntések etikai vonatkozásával.</p> <p>Ismeri a főbb pénztörténeti korszakokat, érti a mai modern pénz lényegét, formáit és funkcióit.</p> <p>Le tudja vezetni az árfolyamváltozás hatását a jövedelmezőségre, következtetni tud a gazdasági szereplők helyzetének változására.</p> <p>Ismeri és differenciáltan értékelni tudja az infláció gazdasági hatását.</p> <p>Fel tudja sorolni a háztartások bevétel típusait és a folyó kiadások főbb csoportjait, példákat tud mondani háztartási beruházásokra. Érvelni tud a családi költségvetés készítése és hosszú távú egyensúlyban tartása mellett. Példákkal tudja bizonyítani, hogy érti a fenntarthatóság megvalósítását a háztartások és saját vásárlási, fogyasztási, pénzügyi tevékenységében.</p> <p>Ismeri a lakosság korszerű, készpénz nélküli fizetési technikáit.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy jólétünk a vállalatok termelésén, innovációs és kockázatvállaló készségén nyugszik.</p> <p>Ismer vállalatokat, vállalkozókat, össze tudja hasonlítani a vállalkozói és alkalmazotti személyiségeket.</p> <p>Érti a leggyakoribb vállalkozási formák lényegi különbségeit.</p>
---	---

	<p>Meg tudja magyarázni, miért van szükség a pénzügyi közvetítőkre a gazdaságban, illetve a vállalatok működésében.</p> <p>Ismer különböző piaci versenyhelyzeteket, ezek előnyeit, problémáit és a versenyszabályozást.</p> <p>Össze tudja foglalni, miért vált szükségessé az állam gazdasági szerepvállalása, ismeri főbb feladatait és azok hatását.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy adóbefizetések nélkül az állam nem tudja megvalósítani feladatait, ami kölcsönös felelősséget jelent az állampolgárok és az állam számára.</p> <p>Átlátja a pénzügyi közvetítés nemzetgazdasági szerepét, ismeri főbb intézményeit és ezek feladatát.</p> <p>Érti, hogy mikor kerülhet sor részvény, illetve kötvény kibocsátására.</p> <p>Ismeri a tőzsde gazdasági szerepét és a legegyszerűbb tőzsdei ügyleteket.</p> <p>Fel tudja sorolni, hogy életpályája egyes szakaszaiban várhatóan milyen pénzügyi döntések várnak rá, tudja, hogy tájékozódásához milyen intézmények és internetes platformok állnak rendelkezésére. Ismeri a fogyasztóvédelem fontos területeit.</p> <p>A családi gazdálkodással, a fizetési szokásokkal összefüggésben a bankok kínálatából bankot, bankszámlacsomagot és bankkártyát tud választani.</p> <p>Tisztában van az információbiztonság jelentőségével, technikáival.</p> <p>Fel tudja sorolni a felelős hitelfelvétel legfontosabb szabályait, össze tud hasonlítani azonos célú hitelkínálatokat.</p> <p>Tisztában van az adós hitelszerződésből adódó kötelezettségeivel, a nemfizetés várható következményeivel. Ismer adósságkezelő stratégiákat.</p> <p>Érti a megtakarítás és a hosszú távú pénzügyi tervezés összefüggését, vannak alternatív ötletei a különböző pénzügyi helyzetben kínálkozó pénzügyi és pénzpiacon kívüli befektetésekre. Tisztában van a kockázatokkal és ezek reális értékelésével.</p> <p>Ismeri a befektetőket védő intézményeket.</p> <p>Érti a jövő bizonytalanságainak negatív hatását csökkentő biztosítások fontosabb jellemzőit, fajtáit, ismeri a befektetéssel kombinált biztosítást.</p> <p>Ismeri a magyar nyugdíjrendszer lényegét, tud javaslatot tenni a nyugdíjkiegészítés módjaira.</p>
--	---

Tovább haladás feltétele

- Tudja értelmezni a saját életében és különböző gazdasági helyzetekben a nyert haszon, feláldozott haszon tartalmát.
- Értse a nemzetgazdaság szereplőinek (háztartások, vállalatok, állam, pénzügyi közvetítők) sajátos feladatait és kapcsolatrendszerüket, fel tudja sorolni saját gazdasági szerepeit.
- Ismerje a mai modern pénz lényegét, formáit.
- Ismerje az infláció gazdasági hatását.
- Fel tudja sorolni a háztartások bevételtípusait és a folyó kiadások főbb csoportjait
- Ismerje a lakosság korszerű, készpénz nélküli fizetési technikáit.
- Meg tudja magyarázni, miért van szükség a pénzügyi közvetítőkre a gazdaságban, illetve a vállalatok működésében.
- Ismer különböző piaci versenyhelyzeteket, ezek előnyeit, problémáit és a versenyszabályozást.
- Össze tudja foglalni, miért vált szükségessé az állam gazdasági szerepvállalása, ismeri főbb feladatait.

- Tisztában van azzal, hogy adóbefizetések nélkül az állam nem tudja megvalósítani feladatait, ami kölcsönös felelősséget jelent az állampolgárok és az állam számára.
- Ismeri a részvény és kötvény fogalmát. Ismeri a fontosabb tőzsdei tranzakciókat.
- Fel tudja sorolni, hogy életpályája egyes szakaszaiban várhatóan milyen pénzügyi döntések várnak rá, tudja, hogy tájékozódásához milyen intézmények és internetes platformok állnak rendelkezésére.
- Ismeri a fogyasztóvédelem fontos területeit.
- A családi gazdálkodással, a fizetési szokásokkal összefüggésben a bankok kínálatából bankot, bankszámlacsomagot és bankkártyát tud választani. Tisztában van az információbiztonság jelentőségével, technikáival.
- Tisztában van az adós hitelszerződésből adódó kötelezettségeivel, a nemfizetés várható következményeivel.
- Ismeri a befektetőket védő intézményeket.
- Ismeri a biztosítások fontosabb jellemzőit, fajtáit.
- Ismeri a magyar nyugdíjrendszer lényegét.